

csak a mult, hanem a jelen is megtanítja rá, hogy a magyar népből hitetlen, vallástalan nép nem lehet soha. Lelke úgy hozzátapadt Istenéhez, mint a fiához és a földjéhez. Nemzeti életében a szent korona vallási fogalom, s ebben a szent szimbólumban legmarkánsabban összeforrta a faji érzés a vallással. Azért követeli, hogy aki a koronát a fején viselni akarja, az legyen ne csak az első magyar ember, hanem istenfelő is. S aki a szent koronát nem teszi fejére, azt királynak nem fogadják el.

Ez a nép nem láncra született.

A nyílt és z. Mellyel átlatta először európai existenciájának létfeltételeit és meghozta érték véraldozatát, mellyel felül-emelkedett összes fajrokonain és nem egyszer Európát tanította. Mellyel nem keverte össze nemzeti fogalmait a Nyugattól való éles elkülönüléssel, mert ez végveszedelme lett volna értelmes fejlődésének. Mellyel lépést tartott és tehetsége van hozzá, hogy most is lépést tartson a Nyugattal.

Egy német történész ezt írja: „Ha Magyarország Német- vagy Franciaország helyén terülne el, most magasabban állana, mint Német- és Franciaország.”

Ez a nép nem láncra született.

Omega.

Paphiány.

(Folytatás.)

Ez se álljon oda. S végre, aki „vizet predikál, de ő maga bort iszik“, azaz hirdeti az erkölcsiséget minden vonalon, de ő maga nem sokat ad reá és semmiben sem tagadja meg magát, az hogyha még olyan okos, talentumos ember, úgy is „plus deficit, quam proficit.“ S az ilyen embert — ha még olyan görcsösen ra-

gaszkodik is állásához — el kell onnan távolítani a jövő társadalom érdekében. Mert tény, hogy az ifjúság elsősorban s legfőbb fokban a hittanárban tanulja megbecsülni, sőt megszeretni a papságot, de viszont ő benne gyűlöli meg azt leghamarabb. Az oka egyszerű; az ifjú a hittanárt per eminentiam csak mint papot látja még az órákon is, míg a többi tanároknak (a paptanárokat értem!) inkább a szigorú latin, magyar stb. tanárt nézi elsősorban s csak melleskesen a papságot.

Igy voltam én is deák koromban.

S ha tehát a hittanár minden tekintetben és minden tetteiben egy kitünő pap, lehet bárhany rossz példa az ifjúság szemé előtt, akár a közelben, akár a távolban, azért a hittanár bizonyos fölennyel tud tanítani s hatni, mert az ifjú látja, hogy amit hirdet, az mind lehetséges, hiszen van, aki megteszi. Jól emlékszem arra, hogy mikor régi sablonos szolgálékkal dolgozó hittanárunkat egy másik, egy buzgó szent pap váltotta fel, minő megújulás fakadt a nyomán, s hany lelekben fogant meg a gondolat, hogy „én is pap leszek!“

Ma már ilyen gondolat nagyon kevés ifjúból fogamzik meg még azokban a híres papok által adó gimnáziumokban is, a milyen volt évtizedeken át a csiksomlyói (most csikszeredai), s székelyudvarhelyi. Pedig itt még most is lehet és kell nagy eredményeket felmutatni tudni már csak azért is, mert annak a becsületes székely népnek fiait alkalmassáknak mutatkoztak mindig erre a pályára; es a mi földol — könnyen is reá nevelhetők, mert mindenféle kulturális előrehaladottság dacára sem ismerik annyira más pályáknak előkelő voltát, tekintélyét s hozzá vehetjük: megelhetési forrását, mint éppen a papi pályát.

Tehát szerintem a hittanárokon a sor, hogy nagyobb ügybuzgóságot fejtsenek ki a jövőben (kezdhetik most!), mint eddig tettek.

És még valamit! Azt a hittanári állást is lehetne, sőt kellene mindzen tekintetben olyanánná tenni, a mi az ambíciózusokat is tudná vonzani! Utóvégre is rossz katona az, aki nem szeretne legalább őrmester lenni. Miért ne vágyódnék az a hittanár is arra, hogyha az ő paptársai dignitariusként lehetnek — ő is az lehessen. Jelenleg az egyházmegye területén dignitarius hit-

tanár nincs (pedig van olyan, kinek a kora s egyebe is megvan hozzá!). Egy különben kiváló hittanártól tudom, hogy ő csupán azért nem akar abban az állásban maradni, mert a mult mondotta: „ő így nem tud felfelé haladni.“ Nem valami apostoli szellemre vall, de van benne valami! A hittanár soha főesperes nem lehet, de még alesperes sem, sőt még kerületi jegyzőnek sem választják meg, mert ő nem plebános. És egy szó mint száz: kérdezze meg bárki a hittanárokat, hogy nem mennének-e el egy alkalmas plebániára — s úgy gondolom, igen kevés kivétellel mind azt mondanák, hogy — igen!

Szóval nekem határozott elvem, hogy 15 évi becsületes szolgálat után minden hittanár legyen dignitarius! És ez ne annyira személyi kitüntetés legyen, hanem inkább az állás méltóságának megpecsételése. Így aztán remelhető lenne, hogy az ambíció hajhászók is megtalálnak azt, mit óhajtván várnak; s ha munkájukat és buzgóságukat egy kis külsőséggel is lehetne fokozni, hat miért ne fokoznák — az úgy érdekében?! Mindenesetre az ideális állapot ez volna: propter solum Jesum! de ha vannak, akik Jezuson kívül még mást is óhajtanak, — a mi nem rossz — miért tagadnák meg tőlük a n n a k i d e j e n. Ezt a gondolatot sem magam találtam ki, hanem az a kiváló pap mondotta nekem, akire előbb is hivatkoztam, de a kinek nevét jónak látom elhallgatni addig, amíg ő maga az ő erős temperamentumával meg nem nyilatkozik ez irányban.

Egy állami főgimn. tanár.

Ébresztő.

Irta: **Zsigmond József.**

IV.

Mikor a katolikus restauráció megindult s a Népszövetség zászlót bontott, egy főesperes koronagyűlésre hívta össze paptestvéreit.

A gazdag tárgysorozat letárgyalása után az indítványokra került a sor s ekkor egyik fiatal, agilis plebános azzal az indítvánnyal állott elő, hogy alkítsák meg ők is a Népszövetséget, egyelőre legalább két egyházközségben: a főes-

ben sürgetőleg lépjen fel az ébredés szükségessége. A gondolatok, az eszmék megérték és ezen a napon érett gyümölcsként hullottak le mindazok elé, kik a k a r t á k az újabb Magyarországot. Beh sokszor gondoltam e lehullott gyümölcsökre, ezen eredmények sorsára, kifejlődésére. Mint szent és dédelgetett kincsel bánt vele minden ember. Nagy is volt az elért eredmények értéke, akkora, hogy a márciusi napok okozta lelkes pirt az arcokon ott tartotta, minden rá gondolócsál felragyogott a szem a szép napokért és bizóan tekintett jövőbe a szebb jövődöért. A jelek biztattak. Mi e kornak gyermekei szomorúan állunk meg mindig a gyorsan pergő évfordulók küszöbénél. Miért? Mert mindaz a lelkesültség, amit a visszaemlékezés gyűjt bennünk, egyedül a multat illeti. Elmerengünk a márciusi ifjak idején, az ő lelkekből kipattanó szikra most is melegít. Megirigyeljük annak a kornak öreg patriárkalis hazafiát, ki nyugodtan tér meg őseihez, mert a jelek azt mondják, hogy jönnie kell egy jobb kornak: megirigyeljük az ifjút, kinek szemében, tetterejében előre vetette fényét, képét a régi törzsből kisarjadzott új fa, megújodott haza. Mondom, meg kell irigyelniük, mert az ő örömkük az ő jelenüknek-jövőjüknek szólt, a mi lelkesülésünk a multnak szól. Önkéntelenül a felkelő nap előrebcsajtott és a lenyugodott nap

hátravetett sugarai jutnak eszembe. Mert elmúlik a lelkesedés és ha gondolkodni kezdek azon a helyzeten, amit a történelem készített e nagy napok után napjainkig részünkre, észre kell venni azt, hogy a legszentebb gondolatok és az emberiség igazi boldogítására és felemelésére hivatott eszmék viharverte szárnyakkal jutottak el hozzánk — jobban mondva — amely eszmék oly friss tisztaságban, üdőségben éltek a lelkekben a frissesség erejével az újság, romlatlanság zománcával azok az újszülött eszmék mostanáig mintha megvéntültek, kifáradtak volna. Vagy talán csak úgy látszik? Az eszme nem öregszik, nem fárad, de mit használ ez neki, ha a kor-szellem seartba helyezi, mint idejét mult divattárgyat. Szabadság, egyenlőség, testvériség mindebben; szabad a gondolat, szabad a szó, szabad az ember s még sok más ilyesmi, aminek említésekor megdöbönt a szíve s amiket a jó emberek ma is komolyan értenek — Isteneim — a nagy általánosságban mily megnyilatkozásokban érvényesülnek. Szabad emberek? ej be furesán hangzik ma ez a szociális nyomorúságok századában, mikor nem kisebb hatalom, mint az élet füzi az emberiség nagy részét az élehetes szálaival. — Szabad, szó gondolat és szabad sajtó? Nagyobb visszaéléseket, több igazságtalanságot és átkos rombolást nem követtek, mint a szabad sajtó egiszte alatt — és épen az a sajtó,

melly szabadgondolat, liberalizmus jegyében indult meg népeket vezetni, de annyi átok és nehézség felelősség fakad nyomában, ahány lélek szenvedett hajótörést tanításaik révén. Akik a szabad sajtó gondolatáért megküzdöttek a hatalommal, bizonyára másképpen gondolták, mert a sajtó némely irányánk útja nem az ideális szabadsajtó ösvénye.

Nem volt talán egy ember e hazában, ki szorosán oda ne fűzött volna e hazához a nagy idők bekövetkezésének sejtelmé. Arra az útra léptek, amely úton a haza nagy áldozatokat követel — nem ritkán életet. Tiszteletreméltó magaslaton áll az a hazaszeretet, mely a régi Magyarországot akarta régi kereteiben s tiszteletreméltó az is, mely új alapokra akarta fektetni. Mellyik szeresse jobban e hazát? Bizony mondom, nem érti meg korunk a márciusi idők igazi lényegét, mert utban van a kozmopolitizmus felé, hol a haza határai eltűnnek, s elveszti erejét s tiszteletét minden tradíció.

Hiányzik talán a régi erő ugyanazon gondolatokból? Nem hiányzanak, hanem megváltoztak az emberek. A mai ember jelken más-más szűrőnközik keresztül: minden behatás, más a látószöge, egy kissé felvilágosultabb, egy kissé pesszimista. Változtak az emberek, rosszabbak az emberek s azért olyan más, olyan rideg a szent eszmék megnyilvánulása az emberi lelke-

peresében és egy másikban. Együttal kijelentette, hogy abban az esetben, ha a főesperes vállalja az elsőseget, ő maga szívesen lesz második.

Általános helyeslés, eljenzés és taps hangzott föl erre s a korona tagjai nagy lelkesedéssel egyhangulag akarták elfogadni az indítványt, egynek a kivételével s ez az egy az elnök volt.

Jó ideig csak feszengett a széken, pirtult és hallgatott. Mikor aztán nyilatkozatra szorították, hímzett-hámozott, hogy hát így még úgy, talán előbb bizottságot kellene kiküldeni, vagy talán más valaki vállalná a tervezést stb. stb. Mikor pedig sem az indítványozó, sem a többi nem tágitott, az elnök határozottan kijelentette, hogy mála semmi esetre sem lehet azt megcsinálni, mert nem fogják megengedni — a protestánsok.

A gyűlés határozat nélkül osztott szét s az indítványozó bosszankodva rohant a vasúti állomásra, hogy mielőbb elhagyja azt a helyet, ahová még reggel oly szép reményekkel érkezett.

Az állomáson egy fiatal tanárral találkozott, kibez régi barátság fűzte s kinek most különösen megörült, mert legalább feltárhajta előtte bánatos szívét. El is mondott sietve mindent elejétől végig.

S a jó barát megértette őt s hamarosan meg is vigasztalta,

— Nem lehet? — szólt villogó szemekkel a tanár — no hát én meg fogom mutatni, hogy lehet!

— Igazán? — felelt mohón a pap — nagyobb örömet nem szerezhetnél nekem.

A vonat berobogott s a két jó barát meleg kézszorítással búcsuzott egymástól.

Néhány nap múlva a Népszövetség helyi szervezete 100 taggal tartotta alakuló közgyűlését.

A reakció azonban hamar bekövetkezett. Az országgyűlési képviselő, aki „címzetes” katolikus volt, a mandátumát feltette a szövetségtől. Összefogott tehát a protestánsokkal s megindult az aknamunka. És addig folyt, míg a tanárt — még saját püspöke előtt is befekettitve — sikerült más városba helyzetniük.

Távolságával a Népszövetség helyi szervezete is „elaludt.”

(Folytatjuk)

ken keresztül. Azért van az, hogy a felkészültég a nap határain nem terjed túl, pedig az egész életre valók — hisz már akkor az egész Magyarország jövő életének irányítására voltak életre kelve. Bizonyos, hogy mi magunk vagyunk okai annak, hogy a márciusi eszmék hatásának és erejének áramlatából kiestünk. S aki az állapotokon segíteni akar, aki erős karral s nagy lélekkel a nagy gondolatok hatásának körébe akarja terelni a közfelfogást, annak nem az eszméket kellene új tartalommal megtölteni, hanem meg kellene változtatni az embereket s az emberekben azt az erkölcsi talajt, amibe minden eszme melyen „belevetheti” gyökereit, minden olyan eszme, mely a mult szép és veszendőbe indult tradícióin akarja felemelni az embereket.

Ha változást szeretnénk, e változásnak rajtunk kell kezdődnie, mert a márc. 15-iki gondolatok nemes lelkek tüzén keresztül gyűjtöttak s tartottak s a jelen helyzet szomorúsága a mai emberek lelkünk szomorú becsülete, de új generációk megújult lelkiületén keresztül új tiszta forrás fog majd bele torkolni a társadalomba, az erkölcsi talajból fakadó önzetlen és tevékeny hazafias érzés forrása.

Gyopár.

KÜLÖNÖS PÁLYATÉTEL.

(Gy.) Ismeretes dolog, hogy Thaly Kálmán, a Rákóczi korszak fíradhatatlan kutatója, végrendeletében 50.000 korona alapítványt hagyott a „Magyar Történelmi Társulatnak” azon meghagyással, hogy abból irassa meg 10—12 kötetre terjedő nagy műben „a magyar nemzet függetlenségi törekvéseinek és küzdelmeinek történetét 1505—1711-ig”. Eddig egészen rendben van a dolog, s minden magyar ember csak dicsérettel, elismeréssel és halálával fogadhatja e fejedelmi alapítvány híret és célját.

A történelmi társulat 1911. évi december hó 7-én tartott igazgató választmányi ülésén állapította meg ezen alapítvány ügyrendi szabályzatát, kiírta a megírandó nagy mű tervezetét, melyet más egyéb határozatokkal együtt mi is helyesnek és jónak találunk. De nem tartjuk jónak és helyesnek az alapítólevél 3. pontjában előforduló következő részt: hogy t. i. „ne aulicus, ne clericális, ne reactionarius; hanem tiszta magyar nemzeti és szabad szellemben (s a történelmi igazságnak megfelelően)” irassanak meg azok a pályamunkák.

A „történelmi igazság” értelmében ki kell jelentenem, hogy az alapítólevelet a történelmi társulat maga szövegezte ugyan, de ezen idézett szavakat (a zárójelig) a végrendeletből vette át szóról-szóra, s hogy ezen alapítvány s a pályatételek szövege stb. bőven elolvasható a „Századok” legutóbbi (1912. januári) füzetében.

Aki a főntebb kikötés szavait figyelmesen elolvassa, az rögtön látni fogja azt a nagy ellenmondást, melyet az magában foglal. Nem szólunk most arról, hogy helyes volt-e ezen kikötést megtenni, mert azt az alapító kívánta és a Történelmi Társulat is tisztelgetben akarta tartani annak szándékát, midőn azt az alapítólevélbe bevette. A hiba ott van, hogy azt olyan magyarázattal kísérte, amely magában véve helyes ugyan, de az előbbiekkal tökéletes ellentétben áll. Mert mit is mond az alapító kívánsága?

Először azt, hogy a megírandó pályamű se aulicus, se clericális, se reactionarius ne legyen, azaz se osztrák, sem katolikus, sem konservatív irányu ne legyen a műnek, hanem „magyar és szabad szellem” vonuljon azon végig! Aki ismeri Thaly Kálmán irodalmi működését, aki figyelemmel kísérte politikai szereplését, az egy cseppet sem fog csodálkoni e fura kikötéseken, sőt éppen az lenne feltűnő, ha nem így lenne a dolog.

Annál különösebb azonban a Történelmi Társulat az az eljárása, hogy az alapító fentebbi szavait mintegy enyhíteni akarván, hozzáteszi „s a történelmi igazságnak megfelelően.” Mert vagy nem kellett volna a fentebbi kikötéseket elfogadni és közölni, vagy pedig a maga eredetiségében kellett volna azokat meghagyni. Mert így az ellenmondás kézzelfogható és majdan a pályázók a legnagyobb dilemmában lesz, s nem fogja tudni, kinek tegyen eleget: az alapítónak vagy a Történelmi Társulatnak. És miután a modern ember jelszava az alkalmazkodás, lesz majd olyan történelmi is, aki mindkettőnek eleget akar majd tenni. Pedig a történelmiről előtt csak egy cél lehet, csak egy szellem vezetheti, s az az igazság, amely sem jobbra, sem balra nem tekint, nem aulicus, de nem is „tiszta magyar”, nem szépít, nem hallgat el semmit, nem clericális, de nem is kalvinista, nem reactionarius, de nem is szabadszellem. Röviden összegezve a mondottakat, a főntebb kifogásolt pont tehát így helyesbitendő: ne aulicus stb. sem pedig tiszta stb. szellemben, hanem a történelmi igazságnak megfelelően!

Amerikai levél.

Bridgeport, Conn. 1912. febr. 29.

Megbocsát, hogy csak most, szükség esetén, kereshetem fel soraimmal; de higgye el, rop-pant el voltam és vagyok foglalva. Nem képzelem, hogy itt is u nennyi dolga akad a lelkipásztornak! Igaz, hogy az itteni egyházi viszonyok teljesen elütnek az óhazai viszonyoktól; azt leírni nagyon sok időt venne igénybe. Ezekbe a viszonyokba az embernek bele kell élnie; furcsának tünnek fel azok oly embernek, a ki az európai sablonos, sőt gyakran, amerikai szempontból nézve, most már csakugyan kicsinyes és po-jácás társadalmi szokásokhoz és törvényekhez volt kötve! De ha az ember már belelte magát, akkor veszi észre azt a sokat és joggal hangoztatott igazságot, hogy az egyház regenerálása csakis Amerikából fog kiindulni! Nagy és merész gondolat, de telve igazsággal. Mert a jelenlegi társadalmi viszonyok itt Amerikában olyanok, hogy azoknak európai minta szerint való átalakulásuk egyszerűen lehetetlen. Az egyház teljes szabadságot élvez itt, a szó legnemesebb értelmében. És ez ad az egyháznak erőt és hatalmat, hogy a benne rejülő isteni erőt érvényesíthesse. Itt nem létezik semmiféle világi törvény, melynek az egyház kénytelen lenne magát küldetésének legkisebb sérelme árán alávetni.

Innen van az, hogy a püspökök pld. még olyan kath. képviselőket, a kik a püspöki hatalomnak és befolyásnak az állami törvényhozás által leendő korlátozását merik felvetni, egyszerűen és ünnepélyesen az egyház kötelekéből exkommunikálják! S ennek az exkommunikációnak van ám hatása! Azt még a nemkatolikusok is komolyan veszik. Ilyen eset ép a mult ősszel történt, a mikor ugyanis ép az említett ok miatt a portlandi (Maine állambeli) püspök 6 országgyűlési (persze francia nemzetségi) képviselőt az egyházból ünnepélyesen kizárt! Lám, itt nem félnek a püspökök, hogy egy-két lelket talán elveszt az egyház ilyen szigorú eljárás mellett, mert meg van annak százszorosa erkölcsi haszna a másik oldalon.

Hát meg az egyszerű hívek, kik nem töltönek be semmiféle nevezetesebb pozíciókat, mily könnyen esnek ilyen kiközösítésbe, ha nem vetik alá magukat az egyházi törvényeknek! S ime, az egyház mindennek dacára virágzik, erősödik, noha a 92 millió lakó között csak 14 millió a katolikus, s ma már olyan faktor a közéletben is, hogy azzal számolni kell minden tényezőnek!

Az egyház itt nem ismer alkut, meghunyászkodást; itt vagy, vagy! Vagy katolikus, vagy nem katolikus!

S ami fő, a püspökök teljes mértékben támogatják papjaikat. A hívőnek az egyház kormányozásába semmi beleszólási joga nincsen. Itt autonómiát, vagy hírmiféle, protestáns izü togenedelményt a hívőszéke részére nem ismer az egyház.

Bizonyára hallotta, vagy olvasta az én esetemet, a mely a mult ősszel történt velem. A kath. magyarok részére, a mely az óhazából magával hozott protestáns felfogásával az egyházközség kormányzásában akart magának jogot tarrogálni, nem akarván magát az itteni egyház törvényeknek alávetni, fellázadtak ellenem, s mindenképen bojkotálni szerettek volna. Az engedelmesebb és nagyobb rész teljesen mellettém volt. Midőn az elégedetlenség látták, hogy meg a püspök úr ömeltőségénél sem nyertek meghallgatást, egy szép vasárnap délután, midőn egyházközségemmel éppen közgyűlést tartottam, rendeztek olyan tojásos záporbotrányt, a midőnben embernek nem igen van része. Amde vesztükre történt, mert magam is el lévén erre

készülve, a kellő övintézkedéseket a maga idejében megtettem. Nem tartott sokáig a kis játékok, mert a trefát nem értő amerikai rendőrök egy-kettőre úgy lefűlelték a tisztelt vezetőket, hogy meg most is attól koldulnak.

Törvény elé kerülve a dolog, valami tíz atyafi olyan érzékeny pénzbüntetést kapott, hogy ehhez hasonló cselekedetektől örökre elment a kedvük.

Ezek az egyházból ki vannak zárva, s most csend és rend uralkodik az egész vonalon. A jobb érzesű hívek teljesen szakítottak ezekkel s az egyházközség most kezd szépen fejlődni. Ha a jó Isten továbbra is megsegít, úgy ebből a bridgeportui magyar kath. egyházközségből mintapárókiát csinálók.

Az egyházmegye püspöke pedig mellettem volt, bátorított és minden intézkedésemet jóváhagyta.

Ilyen körülmények között a lelkészter még életének feloldozásával is örömet működik az egyház érdekében, mert látja, hogy illetékes helyen minden törekvése méltánylást nyer.

Különbö is az egész heccet az elégedetlen magyar katolikusokkal szövetkezett szocialisták rendezték. S az óhazai lapokban megjelent cikkek is mind ebből a sekélyes forrásból merítettek. Tehát megfejthető az ilyen cikkek értéke.

Bizony küzdelem az élet e világ bármely sarkában, zugában, ha az ember a törvények szerint akar eljárni! Mert ha én pl. a hiveim szája-ize szerint engedtem volna a dolgokat, bizonyára ünnepelt lelképásztor és egyszerű ember lettem volna!

Ámde veszem észre, hogy nagyon is eltertem levelem tulajdonképpen célját! Bocsásson meg, hogy e sorokkal lefoglatam becses idejét! De ki tudja, mikor lesz még alkalmam, hogy felkeressem, s az csábított arra, hogy ily hosszúra nyújtsam soraimat.

Kérem a régi jó ismerősöknek szívből jövő üdvözlőmetet tolmácsolni.

Magam pedig ismert további jóindulatába és barátságába ajánlva legszívelebb üdvözlővel vagyok a messze távolból

szolgálatra kész oltártestvére:

N. Ó.

INNEN-ONNAN.

Faber Oszkár. Van-e, aki e nevet nem ismeri? A hitehagyott piarista a legszaporább szabadkőműves író, s a legvadabb ellensége a kath. egyháznak, amelyhez egykor tartozni szerencséje volt. Írásai gombamódra szaporodnak és jelennek meg a könyvpiacra. A keresztény szocializmus, Egy szerzetes naplótörredéke. A szerzetesek Magyarországon, A szabadkőművesség, Modern világnézet, A klerikális veszély mind az ő termékeny agyvelejeinek, s mi több: határtalanul csapongó fantáziájának részint már megszületett, részint ezután születendő termékei.

A klerikális veszély a megszületettek közé tartozik s benne expiarista rátermettséggel szól a klerikális szervezkedés módjáról, eszközeiről és eredményeiről. „Nagy gondal” összegyűjtött klerikális adattárának s az 1909. óta országsszerte tartott előadásainak egy részét bocsátja a közönség rendelkezésére.

A klerikalizmus szerinte nem egyéb, mint az egyház fogalmába burkolódzó papságnak hatalmi törekvése, amely előtt soha sem volt semmi szent: Isten, haza, erkölcs, tudomány, műve-

zet, irodalom, szabadság és emberi jólét lettek lábai zsamolyává. A lángelmék ezreit gyilkolja meg. Irgalmatlanul üldözi, szellemileg kasztrálja, kiközösíti legbuzgóbb tudós papjait, Tomcsányi paterrel immunizáltja Prohászka Ottókar hatását, s a Zichyekkel tartja sakkban a megbízhatatlan Rakovszky Istvánt.

A klerikalizmus alkalmazkodik. Európában az egyházi dogmák elvetése miatt ezeket küld a m a s v i l á g r a, de Kínában mandarin lesz a papja és nyíltan hirdeti, hogy a kereszténység csak Konfutse tanainak megreformálása. Hadúr helyett a nemzetközi istent is megteszi magyarok istenének, a zsidó Máriát kinevezi Magyarország Nagyasszonyává, de a szerencsésnek már fekete Maria s a japánoknál Kozi-bozin.

A klerikalizmus sajtópropagandát csinál. A 4—6 éves apróság kezébe adják a havonként kétszer megjelenő képes Ő r a n g y a l t, amely ügyesen megirt meseivel belopja a mit sem sejtő gyermek lelkébe a klerikális mérget. Ujságjai, folyóiratai élehetlenné, a létharcban versenyképtelenné nyomorítják a katolikus hívőt.

Ez a tonus viharzik végig a 60 filléres füzetben. Annyi tudatos ferdités, annyi neveléséges elszólás s a lényegyet megérteni nem akaró rosszakarat kandikál ki minden sorából, hogy az olvasónak bosszankodás helyett sokkal célszerűbb a szerző lelkiállapotának pathologikus tünetei miatt aggódnia. Ilyen a szabadkőműves haremódor. Ennek a haremódnak nincs szüksége még a logika legelemibb szabályaira sem, égő gyűlölete vezet minden támadásban. S ezt nevezi Faber leghathatósabb antiklerikális propagandának.

Nekünk pedig minden hasonló szabadkőműves kitörés ellen csak egy védelmünk lehet: a katolikus szervezethez minél szilárdabb tetele. Annak a törekvésnek kell útját állani, hogy hangzatos és hazug frázisokkal, a tények elferdítésével bármiféle Faber is szabadon hinthesse megtevesztő tanait népként lelkébe.

Fölemelt helyarak. Úgy van az már időtlen idők óta, hogy ha valahol igazi művészi programmal hirdetnek előadást, a fölemelt helyarak szinte elmaradhatatlanok. A művészet értékes valami, amelynek élvezéséért alaposan meg kell fizetni. Némely esetben más körülmény is igazolja az áremelést, mondjuk pl. a jótékony cél érdeke.

A központi Oltáregyesület is jótékony célra rendezett egy művészi böjti estélyt a mi viszonyainkhoz képest látszólag magas helyárrakkal. Több oldalról emeltek ellene kifogást, amely azonban alapjában véve téves és helyreigazításra szorul.

A kifogás az volt, hogy az estélyen megjelenni nem lehet, mert az első hely ára 5 kor. lévén, egy négy tagból álló családra már 20 kor. terhet ró. Csodálatosképpen az elégedetlenkedők mind ezt a maximális számítást alkalmazták, holott olcsóbb helyarak is voltak, amelyek lehetővé tették mindenkinek a megjelenést.

Egyes családok végigjárják a farsangnak majdnem összes multságait, amelyeknek választékos és dívatos kosztümjei olykor egy kis vagyonnal érnek föl. Micsoda következetlenség az, hogy amikor a farsangi multságok kiadásai oly magas összegre futnak s ennek fejében legtöbbször egy éjszakán át csak füstös levegő és rossz bor az élvezet, vagy esetleg helyi műkedvelők kétes értékű szereplése: akkor a böjti estélynek ehhez képest olcsó belépési díja s művészi programja nem tud vonzó hatással lenni a közönség egy részére, sőt kifogásokra s duzzogó félrevonulásokra ad alkalmat.

Ugyanekkora belépőért megteik a színház nézőtere, ahol talán jó lehet mutatni a sok apró ostobaságon, azon a szeméten, amit egy-egy darabnak az előadása az emberek arcába vág.

Legyünk hát igazságosak egyszer magunkkal szemben is. Az az ürügy, hogy a magas helyárrak miatt nem lehetett tan ott megjelenni, közönséges és kopott hazugsága az életnek, amellyel a kath. összetartás lelkünkben élő szükségességének az érzését akarjuk eltakarni önsaló ámitással.

Az eredmény mégis az, hogy az estély oly szívet-lelket gyönyörkötő hatású és lefolyású, hogy egy hosszú farsangnak összes multságai s egy színházi szezon egész festett világa sem lesznek képesek arra, hogy az estélyről való elmaradásért valaha kárpótlást nyújtsanak. Köszönet és hála azért kegyelmes püspök urunknak!

HIREK.

Az Oltáregyesület böjti estélye.

Gyfvár. 1912. III. 10.

Az Oltáregyesület ismét nagy eseményvel szolgált; minden nagyobb előkészület nélkül, ügyszólván máról holnapra, a titokban munkálkodó erőteljes kezű rendezőség egy szenzációs műsort állított össze, s a műsor keretében pedig szónokként nem kisebb embert léptetett fel, mint dr. G l a t t f e l d e r Gyula, csanádi püspököt.

A főgimnázium tornatermet színültig megtöltte az előkelő közönség. Dr. Glatfelder Gyula impozáns szónoki erővel és hatalmas lendülettel elmondott beszéde, mintha nem egészen az oltáregyesületnek szólt volna, mintha a tömör, világos exposé nem a jámbor hívők áhitatához simuló atyai tanítás, mint inkább az eclesia militans harci riadója lett volna; úgy éreztük meg, hogy egyszerű, széles gesztusai nem a teremben szorongó közönséghez, nem a négy fal között megpihenő ünneplőkhez, hanem kint az élet forumán küzdők tömegéhez szólnak s azokhoz, kik materialisztikus nézetektől elbódult fejjel, elvakult göggel, ki akarják üzni a nevelés keretéből a szeretetet, melegséget, a vallást. A nevelés legaktuálisabb kérdéséről beszélt ugyan a közönséghez, de ragyogó érveinek nagy apparatásával, kérlelhetetlenül pattogó márvány logikájával mintha egy ország tarka meggyőződésű népével szemben akarta volna körülszólni, megdönthetlenné tenni azt a tanítást, hogy a nevelés nem külső máz, hanem az emberi léleknek átfarmálása, átalakítása, s nevelésre, a léleknek igaz tartalommal való megtöltésére csak azok lehetnek képesek, kiknek lelkük tartalmas, gazdag; s mivel a lélek legnagyobb gazdagsága a hit, így a nevelés egyedül hivatott tényezői csak a vallásos lelek lehetnek; „azok kezébe adjuk gyermekeink lelkét, kiknek szívében J é z u s él!”

Öszinte lelkesedése, sugárzó hite, izzó szeretete nem tévesztették el a célt, mélyesges tanításának igazságát megérző és megértő közönség hatalmas ovációval tüntetett a csanádi tudós püspöke mellett.

A Gyulafehérvárt már előnyösen ismert, s közszeretben álló pater M o c i k Felician a gimnázium és theologia ifjúságából alakított énekzárval adott elő kardalokat. Különösen „Diffusa est” polifonikus motetta előadásával produkált abszolút művészi dolgot. Sajátságos dirigáló gesztusaival, mint valami hárfából és csodálatos tőkélyü orgonából csalt volna ki

sohasem hallott színezetű akkordokat, harmóniákat. A leheltszerű pianissimókban mesés tisztán, könnyedén haladtak egymás mellett a szólások, s a fortéban döbbenetes erővel a jó hanganyag teljes grandiózitásában tárltútlék. Szalaly Matyas saját szerzeményű „Cyrenei Simon” című versét adta elő, s a közönség tapsai úgy a neves költőnek, mind a kitűnő interpretátornak szóltak. Dr. Roska Miklós Szél Jánosnak „Anyá, fiú” című verset szavalta el, s előadása nyomán kelő szünni nem akaró tapsvihár, csak fokmérő volt annak a mély és megrázó hatásnak, melyet egyszerű művészi közvetlenséggel hangulatú keltő módon előadott versével keltett. Jáger Gusztáv kis gimnázistának elfogadott áhitatal előadott kis szavazata után kegyes főpásztorunk gróf M. J. Láth Gusztáv Károly püspök úr lépett az emelvényre, hogy rendes szokása szerint a szereplőknek köszönetet mondjon. Nagy közvetlenségtől csillogó, mély szeretettől áthatott szívhez szóló atyai szavai nemcsak a szereplők, de a nézők szeméibe is könnyeket varázsoltak. A végén még az ifjúsághoz intézett egy néhány kedves öszinte figyelemzést, s mikor ráért arra, hogy az énekeseknek jutalmul a télikabátja zsebében csokoládét rejteget, hatalmas eljenzés és tapsvihár tört ki, melynek szünni nem akaró zugása között súlyos tanításokkal s egy feledhetetlen estély emlékével gazdagabban távozott a közönség.

N. P.

— **Személyi hírek.** Dr. Glattfelder Gyula csanádi püspök, titkára Lang Aladár kisérétében vasárnap városunkba érkezett, hogy beszédet tartson az Oltáregyesület bójtai estélyén. Hétfőn este Kolozsvárra utazott, hogy megtekintse a Mariánomot.

Gróf M. J. Láth Gézané és herceg O. Henlohe Klodvigné megérkeztek a püspöki aulába.

Főpásztorunk kedden este Kolozsvárra utazott az igazgatótanács ülésére és péntek reggel jön vissza, hogy részt vegyen a gimn. ifjúság márc. 15-iki ünnepélyén.

A Kegeimes Főpásztor e hét folyamán Székelyudvarhelyre érkezik. A püspök úr a főgimnázium szentgyakorlatán és az Oltáregyesület 17-iki estélyén fog részt venni. — Halmay János őrszentmártoni plebános Székelyudvarhelyre érkezett. Halmay plebános a főgimnáziumi ifjúság f. hó 13—17-én tartandó szentgyakorlata végett ment Székelyudvarhelyre. Az oltáregyesület 17-én tartandó estélyén szabad előadást tart, 18—20-án pedig az oltáregyesület tagjai részére a főgimnázium házi kápolnájában reggel 8 és délután 1/3 órákor konferencia beszédeket fog tartani.

— **Püspöklátogatás a papnevelőben.** Hétfőn délelőtt főpásztorunk kedves vendégét, dr. Glattfelder Gyula csanádi püspököt elvezette kispappjai közé. D. e. 10 órákor az intézet kápolnájában az előjáróság fogadta a magas vendégeket s az udvaron összegyűlt papnövendékekkel kedvesen elbeszélgettek. A csanádi püspök beszélgetés során megemlékezett arról, hogy az esztergomi szemináriumban spirituálisunk az ő ductora volt. A papnevelőből egyenesen átmentek a csillagdába, hol dr. Szentiványi Róbert tanár lelkes és szakzerű magyarázata mellett megtekintette az értékes könyvtárt és az épülőfélben levő pánccsöszobát.

— **Papi konferencia** volt e hó 8-án pénteken a papnevelő kápolnájában. Főpásztorunk kegyeletes szavakban emlékezett meg a magas családját ért gyászról, amikor gróf Hadik Béla, örögróf Pallavicini Stefania példás és munkás férje súlyos operáció után váratlanul elhunyt. Gróf

Hadik Béla egyike volt azon főrangúknak, ki szorgalmas munkával kereste kényerét. Teljesen családjának és a munkának élt. Ajánlotta az elhunytnek lelkét és a fiatal özvegyet paptestvérei imájába és szt. miséjébe. Gyönyörű elmékedést tartott a pap kényeréről, az imáról.

— **Március 15.** A nemzeti ünnep méltó megülesére nagy előkészületek folynak. A gimnáziumban P. Felician vezetése mellett alkalunk lesz néhány kitűnően betanított művészi éneket hallani. Az ünnepség műsora: 1. „Himnusz, éneki a tanulóifjúság 2. „Kuruc dal-egyveleg”, tárogatón előadja: Esztergár Lajos V. o. t., kíséri a kisebb zenekar. 3. Jabab Ódón: Március tizenötödiken; szavalja: Fejér Manó VII. o. t. 4. Becker Éde: „Rajta, előre”, éneki a gimnáziumi vegyeskar harmóniumkísérettel. 5. Ünnepi beszédet tart Bujáki Domokos, főgimnáziumi tanár. 6. Schubert Ferenc: „Hársfa”, éneki a vegyeskar. 7. Lampérth Géza: Honvédek emléke; szavalja: Timár Sándor VII. o. t. pn. S. Weber Károly: „Béka-concert”, éneki a vegyeskar. 9. „Magyar dalok” P. Felician harmonizálásában; éneki: a vegyeskar. A márc. 15-iki ünnep rendezőbizottsága a Vigadóban szintén nagyszabású ünnepségre készül, este pedig a Székelytársaság rendez összejövetelt.

— **Szülői értekezlet.** A gyfehérvári állami elemi iskola igazgatója folyó hó 6-án közös értekezletre hívta meg a szülőket és tanügybarátokat, hogy megbeszéljék az egyfolytában való tanítás kérdését s esetleg határozatokat is hozzanak. Sokan szóltak fel s bár voltak ellentétes felfogások is, a jelezők nagy többsége az egyhuzamban való tanítás mellett foglalt állást. A jövő iskolai tanévben tehát az áll. elemi iskolában is csak délelőtt tanítanak, mint a gimnáziumban. Kétséges azonban, hogy vajjon be fog-e úgy válni, mint ahogy a gimnáziumban bevalott.

— **Az élet mélységeiből.** (Levél-törödek.) „Igazán az élet mindenről szolgál valami ujjal, eddig nem látottal. Két három hivatalnoktársam a szexuális abnormitásnak olyan különös fajairól diskural, viccel szóban és képen előttem, a milyenről én még legdühödtőbb fantáziámmal sem tudtam volna képet alkotni. Ez nekik tíz órai csemege.”

— **Főigazgatói látogatás.** Walther Béla nagyszebeni tankerületi főigazgató e hó 7—11-ig tartó napjain látogatta meg hivatalosan a brassói r. k. főgimnáziumot. A szokásos konferencia hétfőn d. u. 5 órákor volt, amikor előadta szerzett tapasztalatait.

— **Plebános beiktatás Torján.** Folyó hó 10-én vasárnap iktatta be szép ünnepség keretében László József lemhenyi esperes-plebános Tunyogi Csapó Endrét a torjai plebániába. Beiktató esperes az oltártól egy megkapó s gyönyörű hasonlatokkal ékeskedő beszédben tájékoztatta a híveket arról, mit jelent egy plebánosnak plebániájába való beiktatása. Majd püspöki kinevező okmány felolvasása, a hitvallás és eskü elmondása után a papi hivatal eszközeit nyújtotta át szép szavak kíséretében a plebánosnak, ki a szentmise után, a szószekekre lépett s szeretetteljes szavakkal fejtegette azt, hogy a beiktatás után még nagyobb buzgalommal fogja híveit a jó pásztor példáját követve a keresztényélet útján vezetni.

— **Brassóban inzultáltak egy szerkesztőt.** Egy keresztény katolikus lapnak a szerkesztőjét. Inzultálta pedig egy nő. Egy nő, akinek ura a szocialistáknak egy vidéki fiók-örösa, ömaga pedig az u. n. feminizmus rajongó hive, s igen természetesen élettársa elveinek osztályosa. Erről a nőről nevezett lapban néhány szónyi kritikai megjegyzés jelent meg a március

4-iki szocialista tüntetés és felvonulás ötleteiből. Ez a néhány szónyi kritikai megjegyzés, elismerjük kissé éles volt, kissé gúnyos volt, de azért szabad-e kulturállamban ilyen módon elégtételt venni? Szabad-e ilyen elégtételt vennie valakinek éppen abból a táborból? Abból a táborból, ahonnan a legadázabb gyűlölettel emlegetnek mindent, amin csak egy kis vallásos színezet van, amely tábor tagjai számára dühre gerjesztő vörös posztó minden, ami a krisztianizmus bélyegét viseli magán? Szabad-e egy kínos utcai botrány keretében „elégtételt” vennie bárkinek is abból a táborból, amelynek sajtóorgánuma a „Népszava” rosszul érzi magát azon a napon, amelyen nem apácát reggelizett, nem papot ebédelt s agyon nem ütött egy csomó barátot? Az a sajtóorgánom, amely a legszemszedetebbb hazugságokkal, ríktó élénk színekkel festi a gyűlölt „pápisztá” dolgokat, s ha a körmére koppantannak, lehetőleg a gúny hidján át vonul vissza? Úgy látszik a vörös elvtársak talmudja: nekik minden szabad, másnak semmi sem szabad. Övek a nagyvilág, a hatalom, a dicsőség, az ordító szó orkánja, a levegő, a kenyér, az élet, az elv, — másnak csak annyi jutott, amennyit ők hajlandók engedélyezni, tehát semmi. Csupán ez a zsarnok felfogás teheti őket ilyen merészekké. És két hatalmas, előttük gyűlölt tényezőnek: a hitnek és erkölcsnek, s az ebből fakadó erkölcsi jogérzetnek teljes hiánya. A nő pedig meg vakon a férfi útvesztőjén, elfeledve női méltóságát, a törvény s az egyén szabadságának tiszteletét, vak dühvel támad a képzelt ellenfelre, aki az ő dühös gerjedelmének felkeltésében teljes ártatlan, támad, mert lelketlen kufárok beleoltották lelkebe a vak gyűlöletet, s mert kitörültek lelkéből az örökszép női ideálnak, Mariának képét.

— **A brassói második nagybójtai szent Antal-estélyt,** mint lapunk mult számában is jelentettük, a helybeli Népszövetség nevében annak egyik agilis igazgatója Domy Lajos főgimnáziumi tanár rendezte. Mondanunk sem kell, hogy az avatott rendezésnek nagy sikere volt. Egyes érvenyesült az egész estén át a: „röviden, velősen” elve. A műsor akár az egyes számok magas színvonalát, akar az összenyomást tekintjük a nagy, előkelő közönségnek zajos tetszésnyilvánítását váltotta ki. Mörk Károly művészi szavazata mély benyomást keltett, s nagyon tetszett Árvay Jozsefnek igen szép szavazata is. Józsa Linus kisasszonynak kedves, trefás monologja jókedvre hangolta a hallgatóságot. Ezt a jókedvet aztán fokozta és állandóan megtartotta Domy Lajos tanárnak ötletes, kedves, vidám tónusu előadása az Öszinteségről és a hazugságokról. Ez előadásnak a jókedvre való derítésén kívül igen értékes oktató ereje is volt. A szép műsort Zsuffa Jenő szép cimbalomjátéka fejezte be. Művészi játékát csinos énekléssel is fűszerezte, s a közönség lelkes tapsa alig-alig akart véget érni.

— **Lelkigyakorlatok.** Az erzsébetvárosi áll. főgimn. ifjúságának az idén a lelkiagyakorlatokat Bagoly Mihály fogja tartani március 21, 22. és 23. án. Ugyanekkor a híveknek is a klastromban este 6 órákor szt. beszédet fog tartani. A városban nagy az érdeklődés a híres népszónok iránt.

— **Kaptuk e meghívót:** Csíkszeredából Folyó hó 13-án szerdán délután 6 órákor a főgimnázium tornatermében Csató János főgimnáziumi tanár a teremtés hat napjáról előadást fog tartani, amely előadásában a teremtés hat napját a chemából, csillagászatból és a paleontológiából képek vetítésével fogja bemutatni. Az előadást Schubert: Ave Mária fogja beve-

zetni. — Éneklik helybeli urak. Hegedűn kíséri Dr Száva István ur; zongorán *.. Berzsenyi; F o h á s z á t szavalja Bene János. Ezen előadásra az Oltáregyesület t. e. tagjait s az érdeklődőket meghívja — Csikszereda, 1912. évi március hó 10-én. Az elnökség. Belepti díj tetszés szerint.

— **Erzsebetváros** januári közgyűlése biztató reménységként tűnt fel. Mindazok, kik a modern világ kulturális javait, technika vívmányait nem elfogult sötét, hanem igazi látó szemekkel nézzük, csak örvendeni tudunk a városi közgyűlés 1912. évi programjának. Eszerint már a jelen évben a város öriási jelentőségű lépéseket tesz a civilizáció felé. Létesíteni fog villanyvilágítás, a vasúti állomáshoz a Küküllő folyón át hatalmas új hid. Modern, praktikus, hygienikus közvagóhid, az egész városban alkalmas csatornázás. Ezekhez kell venni még a város összes utcáinak aszfaltjárdákkal való el látását. A szülőknek pedig igen nagy örömet okoz még egy régi közóhajnak a megvalósítása vagyis az új polgári leányiskolának még ez évben felállítás. Ezekre már régóta szükségünk van. De különösen arra volna a nemzeti célok közé beékelte kis városnak nagy szükség, hogy politikai okok mellőzésével adjon a magas kormány az államsegélyből többet az igen csekély 4000 K-nál. Most tűnik fel az a ballépés is, hogy legfőképe a magyarság szempontjából kár volt nem a fővonal menti várost tenni a megye központjává. Ez már késő bánat. De nagy az öröm, hogy megvalósulnak a fenti tervek. Meglesznek pedig pótdó kiróvása nélkül, mert a város erdejének eladása a m. kir. földművelésügyi minisztertől a felülbeeslés és bíralat után azonnal engedélyeztetik.

— **Medgyesről írják:** Sajnos, hogy politikai helyzetünk sem a kormánynak, sem a törvényhozásnak nem nyújthat alkalmat, hogy városunk fejlődési előhaladásához a szükséges módokat megadja, vagy segít kezekkel sietnie az annyi jó és üdvös terv megvalósításához. De gátolag hat a fejlődésre az is, hogy közigazgatási életünkben az önkormányzati hatáskörök szűk keretek közé szorult felülről az adminisztratív intézkedések csigalassúsággal érkezik; s hozzájárul, hogy a szükséges befektetési tőke beszerzését óriási mérvben nehezíti a pénzügyi szűkmarúsága, az óriási kamatláb. Pedig városunk előhaladásának fejlesztését sok tekintetben ajánlja szerencsés fekvése, mely alkalmat nyújt, hogy Kis- és Nagyküküllő vármegyék gazdasági terményei itt központi piacot leljenek; és amugy is van egy kifejlődött, nagyforgalmú állatvásárja, bárha ebben is nagy akadályként szolgál, hogy állategészségügyi törvényeink igen-igen hézagosak. Dacára a fenförgő nehézségeknek, Medgyes r. t. városa mégis kivételnek tarlja, hogy a folyó évben előmunkálatba veszi a rég óhajtott vízvezeték létesítését, továbbá a nehezen vajdó huszár-laktanya építését. (N. B. a 2-ik sz. huszárvezeték egy cadere a régi laktanyák egyikében már elhelyezést nyert.) Ugyancsak ez évben kezdenek a város csatornázásához s az új vágóhid felépítéséhez. Annak a felemelítésével, hogy a modern kultúra legújabb vívmányait felszárul av. gimnázium is a folyó évben adatik át rendeltetésének, szükségesnek látjuk hozzátenni, hogy az állami elemi iskola mellé a róm. kath. szerzetes, továbbá a gör. kath. és gör. keleti felekezeti elemi népszkolák is a közelmúlt években lettek a tanügyi követelményeknek megfelelő s minden tekintetben alkalmazkodó új helyiségekben elhelyezve; ez iskolák nagyszámú látogatottságnak örvendenek. A városnak az utóbbi években történt öröndetes fejlődését, annak

mozgató erejében, a buzgó és fáradhatatlan tevékenységű Theil Frigyes polgármesterében találja.

Beküldő.

— **Szekelyudvarhely város** közegészség- és közlekedés ügyeinek javítására a városi hatóság munkatérül tüzte ki vízvezeték létesítését és a főbb utcáknak bazaltkockákkal való burkolását. Bár e tervek teljes megvalósítása még évekre kerül, már az eddig végzett előmunkálatok is lépést jelentenek a cél felé. A belügy-miniszterium kiküldöttéi előtt még 1911-ben 35 helyen eszközöltek próbafurást. Bő és a vegyelemzés szerint élvezhető jó vize csak egy forrásnak volt, mely a városnak negyedrészt há elláthatja elegendő vízzel. Ujjabb források után kell tehát kutatni. A költségvetés elkészítése befejezése felé közeledik a miniszteriumban, mely azt rövid idő alatt megküldi a városnak további eljárás végett. A Kossuth-, Bethlen-, Orbán Balázs utcáknak és a piactérnek bazaltkockával való burkolására nevezett utcákat már felmérték. Az új kövezet körülbelül 440000 koronába kerülne, mely összegnek amortizációja az eddig fizetett kövezetvámnak óriási emelkedését vonná maga után, tekintve azt, hogy e vámból eddig évenként csupán 6000 koronát folyt be. Kérdés azonban az is, hogy a vámt emelését a miniszterium engedélyezi-e? Esetleg más uton kell a városnak az összeg törlesztéséről gondoskodnia. Az új kövezet költségvetésén is dolgoznak már a miniszteriumban.

— **Az Oltáregyesület estélye.** A szekelyudvarhelyi Oltáregyesület a Budapestszálloda nagytermében folyó hó 17-én, vasárnap este 8 órakor tartja meg műsoros estélyét: Az estély műsora a következő: 1. Élőképek. Ecce homo, Munkácsy Mihály festménye után. 2. „M a r i a sine macula concepta” Weldentől, előadja a főreáliskola és a róm. kath. főgimn. egyesített ének- és zenekara, vezényli Duhó Zoltán, harmoniumon kíséri Tamás Márta. 3. „M e g e g y s z e r”, irta Szabó Jenő, szavalja Dr. Nagy Elek. 4. „S a i n t S a e n s, O s a l u t a r i a”, Richard Wagner, Tannhauserből az Ima, énekli Farczady K. Erzsike, zongorán kíséri Tamás Márta. 5. Beethoven op 11. 6. Szabadelőadást tart Halmay János őriszentmártoni plebánus. 7. Rigoletto Concert Phrased, Liszt Ferentől. „M i a h a z a”, irta Ábrányi Emil, szavalja Dr. Burmér Imréné. 9. Karének, előadja a 2-ik pont alatti férfiak.

— **Vörhenyjárvány Hátszegen.** Hátszegen nagy vörhenyjárvány pusztit. A városi hatóság a járvány megállítására minden intézkedést megtett. Az iskolákat nyolc hétre bezárták.

— **Pontificio Instituto Biblico.** Folyó év febr. 25-én új egyetemet avattak fel Rómában: a papai biblikus intézetet. Korszakalkotó esemény ez a katolikus tudomány életben. Eddig-éle a biblikus és segéd tudományai terén a protestánsok és a racionalisták vezettek. Ezt a vizsgázás állapotot volna hivatva az új intézet megszüntetni. Az egyetem a Szentatya és az intézet igazgatója P. Fonch költségén épült, aki az egész váratlanul kapott félmillió franknyi örökségét ráadta. P. Fonchnak különben is nagy érdemei vannak a felállítás körül. Főlemelte ezt a palotát, könyvtárát a biblikus könyvtárak leg gazdagabbikává tette 120.000 kötettel, összekötött hivatott életbe a világ minden biblikus folyóirataival (350 folyóirat jár), alapot képez arra, hogy a közeljövőben állandóan száz munkást foglalkoztathat ásatásokkal a szt. földön. Az intézetben jelenleg 135 klérikus tartozkodik, akik együtt 25 különböző nemzetiséget képviselnek. Három tanár tanítja az exegesist, kettő a régiség-tant, földrajzot és történelmet, öt a nyelveket,

kettő a paleografiát. Érdekes, hogy a palota a nagy Aurelianus nap-istenének temploma helyén áll.

— **A nőkről.** Religio laptársunk (Budapest, IX. Ferenc-körút 27. Szerk. Dúdek János dr. 12 kor.) a szerkesztői üzenetekben következőket írja: „Sajnos, szembetűnő ma a nőtisztélet hanyatlása. Nemcsak a motívumai, de az a magaslát is tűnő felben van, amelyre a kereszténység a nőt emelte. Hovatovább nem lesz egyeb a nő, mint aminek Madách mondotta: szép, de haszontalan csecsebecs. És sajátszerű, senki a világon nem dolgozik jobban a nőtisztélet rombolásán, mint a nők maguk. Nem más, ók alá-csonyítják le magukat — szinte eszevesztettül. Neveik az erényt, mely nekik értéket adott.”

— **A bőjti estély** vasárnap összes bevétel 427 K 20 f. Kiadás volt 60 K. s így az egyesület pénztárába került 367 K és 20 fillér. Felülfizettek: K. J. 6 kor., Pál Ignácné 5 kor., Szporni János, N. N., Rass Károly, N. N., N. N. 2—2 kor., dr. Jakubek István, Butyka Sándor 1—1 kor. N. N. 1.20 fill. dr. Cseke Vince 4 kor.

Közgazdaság.

Az „Unio” élet- és gyermekbiztosító intézet m. sz. (Első leánykiházasító egy-let) március hó 5-én tartotta 49-ik rendes közgyűlést Dr. Witmann Mór elnöklése és számosan megjelent szövetkezeti tagok elén részvétele mellett.

Az igazgatósági jelentés kegyeletes szavakkal emlékszik meg a múlt esztendőben elhunyt Schwarz Ármán elnökről, aki 42 évnel tovább az intézet élén állva, elévülhetetlen érdemeket szerzett annak szolgálatában; megemlékezés történt továbbá a múlt esztendőben szintén elhunyt érdemes igazgatósági tagról, néhai Herzfeld Zsigmondról, aki ugyancsak évtizedeken át buzgó támogatója volt az intézet érdekeinek.

A jelentés üzleti része és a mérleg az egész vonalon csak oly számadatokat és tetteket tartalmaz, melyek az intézet haladásáról tanuskodnak és amelyek közül csupán a legjellemzőbbeket emeljük ki. Esedékes tőkek címén a múlt esztendőben kifizetésre került 1,797.112 K 32 f. az előző évnél 258.406 K 30 fillérrel több. A díjbevétele 3,751.234 K 73 f.-ről 4,134.444 K 05 f.-re és a kamatbevétele 686.726 K 41 f.-ről 761.249 K 20 f.-re emelkedett, a díjtartalek pedig 17,555.478 K 72 fillérről 19,174.775 K 31 f.-re, tehát 1,619.296 K 59 f.-re gyarapodott, mely tartalék kizárólag elsőrendű értékekben nyerik fedezetüket. A hivatalnoki nyugdíjalap összege 442.979 K 14 f. és ennél az emelkedés 53.374 K 88 f. Folytatolag jelentés történet egy részvénytársaság alakításáról, mely „Unio” biztosító részvénytársaság cím alatt a népbiztosítás művelésének céljából alapított. Az alap-tőke 2.000.000 K, amelyre eddig 50%-os befizetés történt. Az igazgatóságban helyet foglalnak: Dr. Witmann Mór, Dr. Szivák Imre, Dr. Wickenburg Miksa gróf, Pallavicini Béla gróf, Kohn Arnold, Tsuk Sándor, Friedländer Izidor, Dr. Wittmann Ernő és Kovács Imre. A felügyelő-bizottságba választottak: Dr. Alexander Bernát, Dr. Simonyi Zsigmond, Dr. Reich József, Epstein Siegfried. A hivatalnoki nyugdíjalap javára 10.000 K átutaltattott.

Miután Dr. Siegiesen József országgy. képviselő tag indítványára Dr. Witmann Mór elnöknek, az összigazgatóságnak, a felügyelő-bizottságnak, valamint Kohn Arnold vezér igazgatónak és Friedländer Izidor igazgatónak jegyzőkönyvi köszönetet szavaznak és a tisztviselői karnak elismerésüket kifejező, áttérnek a szövetkezet

vezetőségének megválasztására. Az igazgatóságba megválasztottak az előző igazgatóság tagjai és mint új tagok Friedländer Izidor és Dr. Werner Gyula. A felügyelő bizottságnak és választmányának tagjai szintén újból megválasztottak, a választmányban pedig mint új tagok Augenföld I. Leo, Dr. Epstein László, Fleischmann Sándor, Dr. Grauer Vilmos, Kemény Mór, Kovács Róbert, Dr. Lang Ignác, Röser A. Edvin és Dr. Siegiescu József urak kerültek.

A közgyűlés Dr. Wittman Mór elnök elnökletével ért véget.

A közgyűlést az igazgatóság alakuló ülése követte, amelyen Dr. Wittmann Mór elnök, Dr. Szivák Imre és Dr. Vázsonyi Vilmos alelnökké választottak.

SZERKESZTOI ÜZENETEK.

Letört szárnyú, elsavanyodott ember. Az Isten szerelmére ne legyen olyan szentimentális! Nem fizetél. Csak irjon buzdítást; nincs seíki. Baj és akadály a német nyelv. Van good most is. Salve.

Amig galickó lesz. Köszönöm. Intezkedtem. A koronák most nem mehetnek; elfogytak az intentiók, forduljon másfelé. Ezt üzenjük a többi kérelmezőknek is. Ad revidere.

Vers. Birálat alatt van — jövő számban írunk róla.

Z. Ha kedves és olesó ajátossági könyvet akar beszerzeni, rendelje meg a Prágai kis Jézus szobrának történetét. Ára 24 fillér. Megrendelheti nálunk. Üdv.

PÁLYÁZAT.

A *gyergyóalfalui* róm. kath. központi iskolánál *férfitanító* állásra *március 20-ig* pályázat hirdettek.

I. *Javadalmazása:* a) államsegélyből 600 korona, b) községi pénztárból 200 korona, c) hitközségtől 100 korona, d) községtől 4 hosszú öl bükkfa 80 korona, e) községtől 2 hosszú öl fenyőfa 20 korona, összesen 1000 korona. Azonkívül lakás, amely áll: 2 szoba, 1 konyhából, 1/4 hold kerthasználat helyett 20 korona.

II. *Kötelessége:* az iskolaszék által megjelölt osztályok tanítása és esetleg külön díjazás mellett a faiskola kezelése.

A *gyergyóújfalui iskolaszék.*

Ha ezen állás helybeli tanítóval töltetik be, úgy egyszersmind a *gyergyóújfalui* (marostizesi) róm. kath. iskolánál *férfi tanító* állásra *márc. 20-ig* pályázat hirdettek.

I. *Javadalmazása* törvényszerű lakáson kívül: a) államsegélyből 860 korona, b) iskola magtáralapból 80 kor., c) 6 öl fenyőfa 60 kor. Összesen 1000 kor.

II. *Kötelessége:* a marostizesi osztaltan iskola vezetése.

A kérésben megjelölendő, hogy a pályázat egyik vagy mindkét állásra szól-e?

A *gyergyóújfalui iskolaszék.*

Templomok, oltárok, szószekek festését és aranyozását elvállalja a legjobb kivitelben és jutányos árban

Urbánszky Fülöp műfestő Kolozsvár, Sörház-u. 2.

Költségetést, új tervek készítését díjtalanul elvállalom.

Szőlőoltványok,

különféle amerikai (Hybrid) *alanyokon*, kifogástalan minőségben, **fajtisztaságáért** jótállva. Kaphatók:

Benedek Henrik

szőlőteleptulajdonosnál, **Medgyesen**, Nagyküküllő megye. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

!!ERDÉLY EGYIK RÉGI MEGBIZHATÓ KERESZTÉNY CÉGE!!

KELETI L.

szőlőbirtokos és bornagykereskedő
■■■ SZÁSZSEBES, Szebenmegye. ■■■

Miseborul és házi fogyasztásra ajánlja zamatos erdélyi asztali és csemegeborait. * Tessenek boraim kiválósága felől próbarendelés által meggyőződni, * A borok utánvételt, jó információ esetén, 1—3 havi hiteltre, vevő hordójában, vagy saját hordóban küldetnek. * Hordóim nyolc héten belül teljesen jó állapotban, bérmentve visszaküldendők. * Fagyos időben a borok szalmába csomagolva szállíttatnak.

Sürgőnycim: KELETI, SZÁSZSEBES.

Borárjegyzék:

1911. évi erdélyi asztali, könnyebb fehér bor	K	46
1911. évi erd. asztali jobb minőségű fehér bor	K	49
1911. évi erd.-marosmenti finom vegyes fehér bor	K	52
1910. évi erd. asztali fehér bor	K	54
1910. évi erd.-marosmenti finom vegyes fehér bor	K	56
1909. évi erd. asztali fehér bor	K	58
1903. évi finom erd. asztali fehér bor	K	62
1902. évi fehér pecsenyebor	K	64
Ó rizling, fehér	legfőn-	K 70
Ó som (türmint)	mabb cse-	K 90
Ó muskotály	mege faj-	K 100
Ó vörös burgundi	borok	K 80

Az árak Szászsebesen, pincében értendők.
 Megrendelésnél szíveskedjenek e lapra hivatkozni.
 Posta, táviró, távbeszélő, vasutállomás helyben. :

A pécsi 1907. évi orsz. kiállításon az Orsz. Iparegyesület által nagy ezüst érmmel kitüntetve

Alapított 1829-ben. * Telefonszám 424.

Számos évek óta a pécsi székesegyház és sok más plébánia templom viaszgyertya, örökmécs, olaj szállítója.

Krisztian József és fia

méhviaszgyertyagyár, méz, fáklya és viasz raktára

PÉCSETT.

Főüzlet: Szigeti országút 3. sz. — Fiókülzet: Jókai-tér 9. sz.

Ajánljuk a főtiszt. plébános urak becses figyelmébe kítűnő minőségű és az egyház rendeletének megfelelő valódi méhviaszból készített templomi és egyéb viaszgyertyáinkat bármily nagyságban és az összes templomi kellékek.

== Kívánatra árjegyzékünket bérmentve küldjük. ==

HAZAI IPAR!

ALAPITTATOTT 1770.

Andrásófszky Efraim

múharangöntő Kolozsvárt, Kossuth L.-u. 36. sz.

Ajánlja a főtisztelendő minden felekezetheli magas papság, egyházközség és tkts. gondnokságok figyelmébe Erdélyben legnagyobb

harangöntődjét.

Elvállalja minden fajta harang öntését vagy repedt harangok újraöntését és azok becserélését. Ajánlja továbbá az általa feltalált s a birodalom mindkét feleében kir. szabadalommal kitüntetett **vaskoronás felszerelését** felülőség mellett. Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan teljesít.

Költségvetéseket kívánatra bérmentve küldök azonnal.

Tisztelettel **Andrásófszky Efraim.**

Ruzsinszky Béla

géperőre berendezett oltárépítő műhelye

PÉCS, MAJLÁTH-U. 25. SZ.

! MEGBIZHATÓ KATHOLIKUS CÉG !

A pécsi orsz. kiállításon az iparművészeti társulat által arany éremmel kitüntetve.

Készít és elvállal mindennemű templom berendezési és felszerelési tárgyak, u. m.: oltár, szószék, gyóntatószék, templompadok, szentély korlát és egyéb felszerelési tárgyak készítését, szállítását, régi oltárok aranyozását és átalakítását. ▲

Pontos rajzzal és költségvetéssel készséggel szolgálók. ::

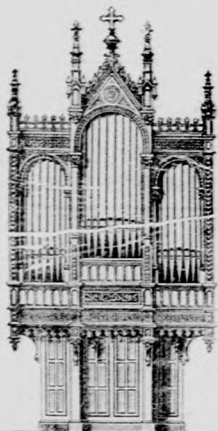
Több kisebb méretű vagy több nagyobb megrendelésnél személyes megjelenés. ▲

! Lelkiismeretes kiszolgálás !

! Több elismerő nyilatkozat !

BODA JOZSEF

ORGONA ÉS HARMONIUM ÉPÍTŐ CSIKTAPLOCÁN.

Van szerencsém a főtiszt. papság és a m. t. egyháztanács szíves tudomására hozni, miszerint

orgona és harmonium építő műhelyemet

teljesen újonnan rendeztem be, minék utánna módomban áll a legnagyobb szabásu orgona építését is elvégezni. Bárminemű javításokat és átalakításokat jutányos árban, pontosan eszközölök.

A nagyérdemű közönség pártfogását kéri, kiváló tisztelettel Boda József, orgona és harmonium-építő Csiktaplocán.

ALAPÍTVÁ 1898.

ALAPÍTVÁ 1898.

Valóban jó és szépen égő —

méhviazsgyertya

4 kilótól kezdve bérmentve kapható

Dokupil Lajos

viaszgyertya gyárosnál —

Nagylévárdon, (Pozsonym.)

∴ Nagyobb vételnél 15—20% árengedmény. ∴

Árak kilónként: 2.40 K., 3.20 K., 4 K., 5K. II.